

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

29 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Łochowski (przewodniczący)

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

SSN Maciej Kowalski (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 29 maja 2024 r. w Warszawie
skargi I. K. o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie
z 16 lipca 2020 r., XXVII Ca 603/20,
wydanego w sprawie z powództwa I. K.
przeciwko E. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o zapłatę,

**1. oddala skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku;**

**2. zasądza od I.K. na rzecz E. spółki
z ograniczoną odpowiedzialnością w W. 240 złotych tytułem
kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym
z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za
czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia I. K. wyroku do dnia
zapłaty.**

Agnieszka Jurkowska-Chocyk

Marcin Łochowski

Maciej Kowalski

Wyrokiem z 16 lipca 2020 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie z 27 września 2019 r., którym oddalono powództwo I. K. o zasądzenie od pozwanej E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. 250 euro wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 7 września 2018 r. do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na ustaleniach faktycznych Sądu Rejonowego, z których wynikało, że powódka I.K. zawarła 6 września 2018 r. z E. umowę transportu lotniczego dotyczącą przelotu na trasie P.– P.1. Powódka stawiała się do odprawy i odbyła lot. Był on opóźniony o ponad 4 godziny. Pismem z 2 listopada 2018 r. pełnomocnik powódki wezwał pozwaną do zapłaty 250 euro z tytułu odszkodowania za opóźnienie lotu. Pismem z 5 grudnia 2018 r. pozwana wezwała pełnomocnika do przesłania potwierdzonej rezerwacji na przedmiotowy rejs celem umożliwienia rozpatrzenia reklamacji.

Sądy *meriti* z powołaniem się na art. 5 ust. 1 lit. c i ust. 3, art. 7 ust. 1 lit. a Rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomoc dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 295/91 (dalej: „rozporządzenie 261/2004”) oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawach połączonych C-402/07 i C-432/07, Christopher Sturgeon, Gabriel Sturgeon i Alana Sturgeon przeciwko Condor Flugdienst GmbH i Stefan Böck i Cornelia Lepuschitz przeciwko Air France SA, wskazały, że pasażerowie opóźnionych lotów mogą powoływać się na prawo do odszkodowania przewidziane w art. 7 rozporządzenia 261/2004, jeżeli przybędą do ich miejsca docelowego co najmniej trzy godziny po pierwotnie przewidzianej przez przewoźnika lotniczego godzinie przylotu. Takie opóźnienie nie rodzi po stronie pasażerów prawa do odszkodowania, jeżeli przewoźnik lotniczy jest w stanie dowieść, że odwołanie lub duże opóźnienie lotu jest spowodowane zaistnieniem nadzwyczajnych okoliczności, których nie można było uniknąć pomimo podjęcia wszelkich

racjonalnych środków, to jest okoliczności, które pozostają poza zakresem skutecznej kontroli przewoźnika lotniczego. Zgodnie z art. 3 ust. 3 rozporządzenie 261/2004 nie ma jednak zastosowania do pasażerów podróżujących bezpłatnie. Powódka, mimo reprezentowania jej przez profesjonalnego pełnomocnika, w żaden sposób nie wykazała, że odbywała lot odpłatnie. W ocenie Sądu drugiej instancji Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, iż to powódkę obciążał ciężar wykazania spełnienia przesłanek do żądania odszkodowania, tj. m.in. wykazania odpłatności przewozu. Powódka zaniechała jednak inicjatywy dowodowej w tym przedmiocie.

Od powyższego wyroku powódka wniosła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem, zaskarżając go w całości. Jako podstawy skargi wskazała:

1) art. 3 ust. 2 rozporządzenia 261/2004 w zw. z art. 205b ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze (dalej: „pr.lot.”) w zakresie wykazania legitymacji czynnej, gdyż do pozwu dołączona została potwierdzona rezerwacja na lot;

2) art. 3 ust. 5 rozporządzenia 261/2004, zgodnie z którym przewoźnik lotniczy nie będąc związanym umową z pasażerem wykonuje zobowiązania wynikające z niniejszego rozporządzenia, uważa się, że robi to w imieniu osoby związanej umową z pasażerem;

3) błędną wykładnię art. 3 ust. 2 rozporządzenia 261/2004 przez przyjęcie, że do wykazania legitymacji czynnej niezbędne jest wykazanie odbycia odprawy.

Pozwany E. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. w odpowiedzi na skargę powódki wniosł o jej oddalenie i o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 424¹ § 1 k.p.c. można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Postępowanie wszczynane skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia ma na celu wykazanie, że dane

orzeczenie, które podlegało już badaniu i weryfikacji w ramach kontroli instancyjnej jest mimo to niezgodne z prawem.

Z utrwalonego orzecznictwo Sądu Najwyższego wynika, że niezgodnym z prawem – w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 417¹ § 2 k.c. – jest tylko takie orzeczenie, którego nieprawidłowość jest rażąca, ma charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty (zob. np. wyroki: z 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35; z 11 sierpnia 2022 r., II CNPP 6/22, OSNC-ZD 2023, nr 3, poz. 36, i cytowane tam orzecznictwo).

Zgodnie z art. 424¹⁰ k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw. Powołany przepis wyznacza w postępowaniu ze skargi o stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia granice kognicji Sądu Najwyższego. Związywanie granicami podstaw oznacza, że Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę, może uwzględniać tylko te naruszenia prawa materialnego lub przepisów postępowania, które zostały przez skarżącego przytoczone w ramach obowiązku przewidzianego w art. 424⁵ § 1 pkt 2 w zw. z art. 424⁴ k.p.c. W konsekwencji niedopuszczalne jest poszukiwanie i uwzględnienie przez Sąd Najwyższy z urzędu innych – mogących występować obiektywnie, lecz niewytkniętych przez skarżącego – uchybień materialnoprawnych i procesowych, bez względu na ich ciężar i znaczenie dla wyniku rozpoznania skargi. Ocena zatem, czy orzeczenie jest niezgodne z prawem dokonuje się tylko w konfrontacji z zarzutami skargi (zob. wyrok SN z 23 listopada 2018 r., II CNP 56/17, OSNC-ZD 2020, nr 1, poz. 4, postanowienie SN z 31 stycznia 2024 r., I CNP 181/22).

W okolicznościach sprawy poza sporem było, że powódka stawiała się do odprawy i odbyła lot, który był opóźniony o ponad 4 godziny. Stan faktyczny ustalony przez Sąd Rejonowy został w pełni zaakceptowany przez Sąd Okręgowy.

W związku z powołaną przez powódkę podstawą dochodzonego żądania, tj. rozporządzeniem 261/2004 oraz wobec stanowiska pozwanego kwestionującego odpłatność lotu powódki, kluczowe zdaniem Sądów *meriti* było ustalenie czy lot był odpłatny oraz kto, zgodnie z art. 6 k.c., zobowiązany był do wykazania tego faktu. Sądy obu instancji przyjęły, że to powódka powinna go wykazać oraz stwierdziły, iż powódka nie sprostowała ciężarowi dowodu w tym zakresie.

W konsekwencji na podstawie art. 3 ust. 3 rozporządzenia 261/2004 w zw. z art. 6 k.c. Sąd Rejonowy oddalił powództwo, a następnie Sąd Okręgowy oddalił apelację powódki.

Powódka w skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku nie zarzuciła naruszenia przepisów, stanowiących podstawę prawomocnego oddalenia jej żądania, ale odwołała się do przepisów, które ze względu na ustalony stan faktyczny i przyjęte przez Sądy *meriti* stanowisko nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

W skardze skarżąca wywodziła bowiem, z powołaniem się na orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz sądów polskich, że pasażerowie którzy dotrą do miejsca przeznaczenia z opóźnieniem wynoszącym co najmniej trzy godziny są uprawnieni do odszkodowania bez konieczności przedstawienia w tym celu karty pokładowej lub innego dokumentu potwierdzającego ich obecność przy odprawie opóźnionego lotu i nie można im odmówić odszkodowania jedynie na tej podstawie, że w chwili wystąpienia o odszkodowanie nie udowodnili swojej obecności przy odprawie. Powódka nie musiała zatem przedstawić dowodu odbycia tejże odprawy, poza przedstawieniem potwierdzonej rezerwacji, która została dołączona do pozwu. Ponadto wskazywała, że przewoźnik lotniczy niebędący związany umową z pasażerem wykonuje zobowiązania wynikające z rozporządzenia 261/2004 w imieniu osoby związanej umową z pasażerem.

Wywody skargi w istocie sprowadzają się zatem do twierdzenia, że ogólne wymogi stawiane powodowi w zakresie legitymacji czynnej wynikające z art. 3 ust. 2 lit. a i ust. 5 rozporządzenia 261/2004 zostały przez powódkę spełnione, ponieważ posiadała ona potwierdzoną rezerwację na dany lot oraz stawiała się na odprawę pasażerów. Tymczasem powyższe okoliczności uznane zostały przez Sądy *meriti* za bezsporne. Powództwo zostało oddalone nie dlatego, że powódka nie wykazała, odbycia odprawy, lotu czy zawarcia z przewoźnikiem lotniczym umowy (Sąd Okręgowy zaakceptował ustalenia Sądu pierwszej instancji, z których wynikało, zawarcie przez powódkę z pozwaną 6 września 2018 r. umowy transportu lotniczego), lecz wobec niewykazania, że odbyty przez nią lot miał odpłatny charakter.

Przyczyną oddalenia powództwa był zatem art. 3 ust. 3 rozporządzenia 261/2004, a nie wskazywany w skardze jego art. 3 ust. 2 i 5. W sprawie nie doszło również do naruszenia art. 205b ust. 3 pkt 3 pr.lot. Przepis ten w brzmieniu przed wejściem w życie ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo lotnicze oraz niektórych innych ustaw regulował zasady postępowania administracyjnego przed Prezesem Urzędu Lotnictwa Cywilnego i nie może mieć zastosowania w postępowaniu cywilnym.

Wynikający z art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw skargi o stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku ma na celu zbadanie przez Sąd Najwyższy skargi w granicach tych podstaw, stosownie do wyznaczającego granice kognicji Sądu Najwyższego art. 424¹⁰ k.p.c. Powołanie podstaw skargi, które w sprawie nie wystąpiły albo nie miały wpływu na kształt orzeczenia przesądza o bezzasadności skargi niezależnie od istniejących obiektywnie, lecz niepodniesionych w skardze naruszeń prawa.

W tym stanie rzeczy nie można stwierdzić, aby Sąd Okręgowy, oddalając apelację powódki, naruszył przepisy podniesione w ramach podstaw skargi, a tym bardziej, że doszło do naruszenia prawa w sposób oczywisty i rażący, co mogłoby ewentualnie skutkować stwierdzeniem przez Sąd Najwyższy niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 16 lipca 2020 r.

Mając powyższe na względzie należało na podstawie art. 424¹¹ § 1 k.p.c. oddalić skargę. O kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. przy uwzględnieniu § 2 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 5 pkt 2 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Agnieszka Jurkowska-Chocyk Marcin Łochowski Maciej Kowalski

[SOP]